BAAC Vlaanderen
Programma van maatregelen

Archeologienota

Tessenderlo, Kabeltracé

Deel 2: Programma van Maatregelen

BAAC Vlaanderen bvba
Hendekenstraat 49
9968 BASSEVELDE
info@baac.be

Inhoud

1 Administratieve gegevens 1
2 Gemotiveerd advies 2
2.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein 2
2.2 Waardering archeologische vindplaatsen 2
2.3 Impactbepaling 3
2.4 Bepalingen van de maatregelen 3
2.4.1 Kennispotentieel verder (voor)onderzoek 3
2.4.2 Volledigheid van het (voor)onderzoek 4

1 Administratieve gegevens

Algemeen	
Naam site	Tessenderlo Kabeltracé
Ligging	Tessenderlo, Ham, Meerhout
Kadaster	De kadasterlijst wordt in bijlage meegegeven.
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2020-0753
Reeds uitgevoerd vooronderzoek	Bureauonderzoek (2020K314)
Bewaarplaats archief	/

Actoren	
Auteur	Emmy Van Laere
Betrokken actoren	/
Betrokken derden	/

Plangebied	
Oppervlakte plangebied	1150.000 m²
Kartering gewestplan	Woongebied, groengebied, agrarisch gebied, industriegebied

2 Gemotiveerd advies

2.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Op basis van de historische, archeologische en cartografische gegevens en de verkregen CAI-waarden kan aangetoond worden dat er indicaties zijn voor menselijke aanwezigheid in de omgeving van het plangebied in het verleden en dit vanaf de prehistorie. Binnen de contouren van het plangebied werden bij veldkarteringen reeds tal van archeologisch vondsten gedaan uit de prehistorie, enkele uit de Romeinse periode en vervolgens nog structuren en vondsten uit de middeleeuwen. Het merendeel van het plangebied is tot op vandaag onbebouwd gebleven en ingenomen als weiland, akkerland of moeraszone. Het plangebied doorkruist op de historische kaarten voornamelijk akkerland en moerasland en loopt meermaals door achtertuinen en -erven. Het tracé doorkruist eveneens verschillende beken, een spoorlijn en wegenissen, sommige zones zijn antropogeen opgehoogd en liggen reeds in Gebieden Geen Archeologie. Voor het plangebied kon een specifieke archeologische verwachting opgesteld worden.

2.2 Waardering archeologische vindplaatsen

Tijdens het bureauonderzoek kon geen archeologische vindplaats vastgesteld worden. Er kon wel een archeologische verwachting opgesteld worden:

- Paleolandschappelijke ligging: Algemeen kan gesteld worden dat het oostelijke deel van het plangebied gelegen is op een flank van een zandrug en bijgevolg hoger gelegen is dan de westelijke delen van het plangebied, deze bevinden zich eerder in de lager gelegen gebieden die natter gekarteerd staan. Zo kon ter hoogte van de Getbeek reeds gegevens verkregen worden over de toestand van de bodem. In deze zone kan gesteld worden dat deze zone zeer nat tot moerassig gebied was waarbij de ondergrond bestaat uit fluviatiele afzettingen. Dergelijke afzettingen werden aan het einde van de ijstijden afgezet. Onder de afzettingen was geen sprake meer van eolische sedimenten die een mogelijk niveau afgedekt hebben. Dit kan op andere plaatsen, waar nog geen gegevens voorhanden zijn, wel nog het geval zijn.
- Algemeen kan gesteld worden dat door de paleolandschappelijke ligging, gecombineerd met de reeds verkregen archeologische gegevens (CAI-waarden) en de mogelijke aanwezigheid van een humus B horizont, er een middelhoge tot hoge kans is om in situ steentijdvindplaatsen aan te treffen.
- Voor de metaaltijden en Romeinse periode werden nog amper vondsten of sporen gedaan. Dit wil echter niet zeggen dat deze niet voorkomen in de directe omgeving van het plangebied. Mogelijk bevinden deze sporen zich eerder op de zandruggen zelf. De kans dat dergelijke sporen zich ter hoogte van het plangebied bevinden is zeker bestaand. Bij metaaldetectie in de omgeving van het plangebied werd een vermoedelijk Romeinse munt ingezameld. Dit toont niet aan dat er een site op deze plaats aanwezig is maar wel dat de directe omgeving reeds geëxploiteerd werd in de Romeinse periode.
- Voor de periode van de middeleeuwen is er een gemiddelde archeologische verwachting. Op de historische kaarten doorkruist het tracé verschillende gehuchten en doorkruist het tal van achtererven en tuinen in de nabijheid van tal van gebouwen. Algemeen kan er gesteld worden dat de directe omgeving van het plangebied al met zekerheid geëxploiteerd werd in de middeleeuwse periode.
- Voor het noordelijke deel van het plangebied, ter hoogte van CAI-waarde 158265, is een bijkomende archeologische verwachting. Hier vond volgens verschillende historische bronnen de Slag van Salazar plaats in 1632. De huidige afbakening van de CAI-waarde van het slagveld

kwam er op basis van het onderzoek van Dirk Bertrands. De effectieve locatie van het slagveld is hypothetisch (zie Plan 15 in het Verslag van Resultaten) en ligt nog buiten het tracé van de geplande werken. De effectieve veldslag ligt bijgevolg vermoedelijk iets zuidelijker, buiten de contouren van het plangebied. De route die Salazar en zijn troepen gevolgd hebben wordt naar alle waarschijnlijk wel doorkruist door het plangebied, echter lijkt het onwaarschijnlijk om bij de geplande werken sporen of vondsten, als deze al aanwezig zijn, aan te treffen. Bovendien loopt het plangebied niet gelijk of parallel aan de route van Salazar, waardoor de trefkans op enige sporen of vondsten nog vermindert.

Concluderend kan gesteld worden dat het tracé zich in een archeologisch interessante zone bevindt. Er werden reeds verschillende onderzoeken uitgevoerd en verschillende sporen en vondsten gegenereerd. Er kunnen in de directe en ruimere omgeving van het plangebied sporen en vondsten gedaan worden uit elke periode, dit gaande van de prehistorie tot de nieuwste tijd.

2.3 Impactbepaling

De opdrachtgever plant een nieuw kabeltracé van ca. 11.5 km lang waarbij de breedte van de opensleuven 2 à 3 m bedraagt met veiligheidsbuffer ingerekend ter hoogte van het maaiveld. Deze sleuven worden uitgegraven tot een minimale diepte tussen 1.4 m en 2 m. Hierbij wordt bijgevolg uitgegaan van een volledige verstoring van de ondergrond. Ter hoogte van de gestuurde boringen en opensleuven ter hoogte van oversteekplaatsen bij grachten of wegenissen is geen bijkomende impact. Dit is eveneens geldig in die delen van het plangebied die in de GGA zijn opgenomen. Het zijn enkel de open sleuven ter hoogte van de onbebouwde akkerlanden die een nieuwe impact op de bodem zullen hebben. Voor de werfzones en veiligheidsbuffer zullen geen uitgravingen gebeuren, hierdoor is geen bijkomende impact op de ondergrond.

2.4 Bepalingen van de maatregelen

2.4.1 Kennispotentieel verder (voor)onderzoek

Om het potentieel op kennisvermeerdering na te gaan dient de archeologische verwachting afgewogen te worden met de geplande werken. De opdrachtgever plant de aanleg van een nieuw kabeltracé en dit voor een lengte van ca. 11.5 km. Het merendeel van het tracé zal zich in akkerland bevinden en hierbij zal gewerkt worden met een open sleuf systeem. De sleuven zijn maximaal 3m breed (met veiligheidsmarge) aan het maaiveld en worden met een schuine helling afgegraven waarbij de diepte van de sleuf kan variëren maar waarbij de bodembreedte steeds 120 cm bedraagt. Voor de veiligheidsbuffer wordt enkel teelaarde afgegraven. Vervolgens komt aan één zijde van de sleuf nog een rijpiste van en een stockagezone. Voor deze werfzone zal geen teelaarde afgegraven worden en wordt er gewerkt met rijplaten en of houten snippers. Waar het nieuwe kabeltracé wegen, spoorwegen of waterlopen kruist, wordt gewerkt met onderboring. Sommige delen van het tracé bevinden zich eveneens in GGA. Deze zones hebben geen enkel potentieel op kennisvermeerdering. Slechts enkele bomen dienen gerooid te worden en andere obstakels worden vermeden door de werfzone te verleggen naar de andere zijde van het tracé of door deze iets uit te breiden.

Rekening houdend met deze geplande werken is het potentieel op nuttige kennisvermeerdering quasi onbestaand ondanks de gemiddelde tot hoge archeologische verwachting. De geplande werken zijn te beperkt in oppervlakte om nuttige kenniswinst te verkrijgen. Dit is geldig voor sporenarcheologie maar ook voor artefactenarcheologie. Ondanks dat *in situ* steentijdvindplaatsen zich reeds kunnen manifesteren op een kleine oppervlakte is de breedte van de geplande ingrepen te beperkt in omvang om verder vooronderzoek te adviseren.

2.4.2 Volledigheid van het (voor)onderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek is er onvoldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon echter voldoende bepaald worden. Op basis van de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek[1] is verder vooronderzoek niet aangewezen. Bijgevolg is het vooronderzoek in het kader van deze geplande werken volledig.

[1] AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3